

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Panarion, Hoc Est, Arca Medica Variis Diuinæ Scriptvræ
priscorumq[ue] Patrvm Antidotis aduersus Animi morbos
instructa**

Busaeus, Johannes

Moguntiae, 1608

Hæresis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54834)

ex Philone. Quam frugalitatem secuta cum S. Antonio, & S. Hilarione, per aliquot secula multæ eremitarum myriades. Paulus primus eremita dactilis initio, post dimidiato pane per coruū quotidie diuinitus misso, semel autem integro cum hospite S. Antonio vixit, vt habet in eius vita Hieronymus, qui & asserit in epist. ad Eustochium, pro luxuria reputatum, si monachus costum aliquid comederet. *CASSIANVS* ex sententia Abbatis Moysis dicit refectioem ordinariam monachorum à senioribus statutum duo paximatia, id est, duos paruulos panes, quos, inquit, vix libra vini pondus habere certissimum est. Denique quanta in parsimonia multi alii extra eremum, & cœnobita vixerint, ostendunt vitæ sanctorum.

VIDE V. *Amor sui. Chorea. Ebrietas. Luxuria, Voluptas carnis.*

H

HÆRESIS.

Remedia contra hæresin.

P R I M V M Remedium. Considera, quid de crimine hæreseos, hereticisq; diuina oracula pronuncient. Hæresin sane inter manifesta lethalia crimina, quæ nos regno cœlorum arceant, annumerant. *Manifesta*, inquit Apostolus, sunt opera Gal. 5. carnis, quæ sunt fornicatio, &c. rixæ, dissensiones, hæreses, inuidiæ, &c. & his similia, quæ prædico vobis, sicut & prædixi, quoniã, qui hæc agunt, regnũ Dei nõ possidebunt. Vnde B. Petrus, hæreses vocat, *sectas perditionis*, quia hæretici sua doctrina se aliosq; in æternũ perdunt. 2. Christus Saluator vocat hæreticos *falsos Prophetas, lupos rapaces, pseudochristos, fures & latrones.* B. Paulus verò *pseudoapostolos, operarios subdolos, homines seipso amantes, cupidos, elatos, blasphemos, sceleratos, sine affectione, proditores, proteruos, voluptatum amatores magis quã Dei, proprio indolentos & instabiles.* S. Petrus, *pseudopphetas, magistros mendaces, seruos corruptionis, indoctos & instabiles.* S. Iohannes. *Antichristos & seductores.* B. Iudas, *nubes sine aqua, arbores autumnales, infructuosas, bis mortuas, fluctus ferri maris, dissipantes suas confusiones, sydera errantia, quibus procella tenebrarum seruata est in æternum.* oracula diuina tradunt fidem, quæ contraria est hæresi, necessaria esse

P 3. ad salu-

Heb. 11. 6.

ad salutē. *Sine fide impossibile est, inquit Apostolus, placere Deo. Credere enim oportet accedentem ad Deum, quia est, & inquit, entibus se remunerator est.*

Ign. in ep. 5.
Cyprian. in iustio.
Ioan. 8. 44.

II. REMED. Considera SS. Patrum dicta. Primò enim diabolus faciunt parentem auctoremque hæresum vt B. Ignatius ad Trallianos, & Cyprianus de vnitae Ecclesiæ; nec iniuria, quia teste Saluatore, diabolus ab initio fuit mendax & pater mendacij. quid enim aliud est hæresis, nisi mendax & fallax doctrina? 2. matrem hæresum aiunt esse superbiam.

Tertul. de præscript.
Hier. in cap. 1.
Abdiz.
Aug. c. 8.

Omnes, hæretici, inquit Tertullianus, tument, omnes scientiam pollicentur. Et Hieronymus in Abdiam. Quis hæreticorum non in superbiam expollitur? Deinde Augustinus libro de Pastoribus. Diversis locis, inquit, sunt diuersa, sed vna mater superbia omnes hæreses genuit, sicut vna mater nostra Catholica omnes Christianos fideles toto orbe diuisos. 3. negant appellandos Christianos. Vt Ignatius, Cyprianus locis citatis & Hieron. contra Luciferianos. Si enim hæretici sunt, inquit Tertullianus de præscript. Christiani esse non possunt. Et

Aug. c. 5.

B. AVGVSTINVS in Enchirid. *Si diligenter, quæ ad Christum pertinent, cogitentur, nomine tenus inuenitur Christus apud quoslibet hæreticos, qui se Christianos vocari volunt, re verò ipsa non est apud eos. 4. conferunt idololatriis, vt Tertull.*

Tertul. de præscript.
Orig. hom. 11. in
Ierem.
Hieron. in c. 9.
Amb. serm. 92.
Hier. in c. 15.

Origenes, Irenæus, imò faciunt deteriores idololatriis, vt Hieron. in Ezech. Imò & Iudæis vt Ambrosius in sermonibus, atque ad eò ipso diabolo, vt idem libro tertio de fide. Hæretici, addit Hieron. in Isaiam, omnes viuunt impietate. 5. comparant eosdem foedissimis ferocissimisque bestiis. Ignat. ep. ad Smyrnæos canibus rabidis, serpentibus, basiliscis, & squamosis draconibus. B. Cypr. lupis & canibus. Ambrosius noctuis, & vulpibus, Hieronymus Scarabæis. Vincentius Lyrinensis ranis & muscis morituris, Augustinus cimicibus, qui, vt habet libro 4. in Iulianum. c. 9. dum viuunt mordent, mortui autem foetent.

Cypr. ep. 52.
Amb. serm. 43.
Aug. in Psal. 80.
Hier. in c. 1.
Abac.
Vincent. in
commonit.
Tit. 3. 10.

III. REMED. Abstine à colloquio & consuetudine hæreticorum. Id præscribit Apostolus Tito, licet Episcopo. *Hæreticum hominem post vnam & secundam correctionem deuita. sciens, quia subuersus est qui eiusmodi est, & delinquit, cum sit proprio iudicio condemnatus.* Dicitur autem proprio iudicio condemnatus, teste B. Hieronymo, propterea quod adulter, fornicator, homicida, & cætera vitia per Sacerdotes ab Ecclesia propelluntur. Hæretici autem in semetipsis sententiam ferunt arbitrio suo de Ecclesia recedentes, quæ recessio propria conscientia videtur esse damnatio. Et ad Timotheum. *Profana & inani loqui a deuita, multum enim proficiunt ad impietatem, & sermo eorum vt cancer serpit. Deuita, inquit in*

Hieron.

suo commonitorio Lyrinensis, quasi viperam, quasi scorpionem, quasi basiliscum, ne te non solum tactu, sed etiam visu affectuque percutiant. Quid est profana? quæ nihil habent sacri, nihil religiosi, ab Ecclesia penetrabilibus, quæ est templum Dei penitus extranea. Similiter monet B. Ioannes in altera epistola. Si quis hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum in domum nec AVE ei dixeritis. Qui enim dicit illi

1. Tim. 1. 16.

Vinc. Lyr.

7. 10.

AVE

*A*VE, communicat operibus eius malignis. In quæ verba idem Vincentius.

Quam doctrinam nisi Catholicam & vniuersalem, & vnam eandem que per singulas

etatum successiones incorrupta veritatis traditione manentem, & vsque in secula si

ne sine mansuram? *I*DEM antidotum nobis præscripserunt Patres. *Vt* C Y. Cyprian. ep. 57

*P*RIANVS in epist. ad Cornelium. Declinent fortiter & euitent dilectissimi

fratres nostri verba & colloquia eorum, quorum sermo vt cancer serpit. Et infra.

Nulla cum talibus commercia, nulla cõuuiua, nulla colloquia miscantur, simulque ab

eis tam separati, quàm sunt illi ab Ecclesia profugi. *A*VGVSTINVS in episto-

la 62. Hæreticum sicut vitandum monemus, ne infirmos, & paruulos fallat, ita non

abnuimus quibuscumque modis possumus corrigendum. *L*E O sermone de passio- Leo serm. 18.

ne Domini *V*ipera hæreticorum vitate colloquia, nihil vobis commune sit cum eis,

qui solo sunt nomine Christiani. *E*XEMPLO quoque suo omnes sancti id decla-

rarunt. Ita de Apostolis testatur, eorumque discipulis *B. I*RENÆVS. Tanti, Iren. l. 3. c. 3.

inquit, Apostoli & horum discipuli habuerunt timorem, vt neque verbo tenuis commu-

nicarent alicui eorum, qui adulterauerant veritatē. *I*oannes discipulus Domini in Ephe-

so iens lauari, cum vidisset inuis Cerinthum exiliuit de balneo non lotus, dicens, quod

timeat ne balneū concidat, cum intus esset Cerinthus inimicus veritatis. Et ipse *P*oly-

carpus Marcioni aliquando occurrēti, & dicenti sibi, Cognosce nos, respondit, cognosco

te primogenitū Satanae. *D*E *S. A*NTONIO eremita ita scribit *A*thanafius. Ma. Ath. in eius v. ta.

nichæis aut aliis hæreticis nunquam saltem amicabilia verba largitus est, denunciāns

talium amicitiam atque sermones perditionem esse animæ. Sic etiā *A*rianos detestabatur

vt omnibus diceret, ne iuxta quidem eos esse accedendum. Et ipse *B. A*ntonius iam mo-

niturus. *H*æreticorum, inquit, & schismaticorum venena vitate, meumque circa eos

odium sectamini. Scitis ipsi quod nullus mihi nec pacificus quidem sermo cum eis vn-

quam fuerit. *S. H*ILARIVS, quantum abhorruerit ab sui temporis hæreti-

cis *A*rianis, non obscure declarat, cum ita scribit libro contra *A*uxentiū. Chryf. Hier. lib. 4.

*M*ihi non erit aliud quàm diabolus, quia *A*rianus est. *S. H*IERONYMVS, quia

summo odio prosequeretur hæreticos, ac vicissim summoperè exofus

erat illis, ita scribit in *P*elagianos. Fateor, me nunquam hæreticis pepercisse, &

omni egisse studio, vt hostes Ecclesia meæ quoque hostes fierent.

*IV. R*EMEDIUM. Abstine & à librorum hæreticorum lectione,

eum enim hæreses nil aliud sunt, quam venenum pestis, lepra, vt *S. P*a-

tres docent, *C*yprianus, *T*heodoretus, *A*ugustinus & *G*regorius *M*a- Cypr. ep. 40. Th. in Psal. 1. A. l. 2. quæst. Euang. c. 40. Gal. mor. c. 9. Naz. lib. de fide.

gnus, certè & à librorum, in quibus venenum illud pestiferum contine-

tur, abstinendum est tractatione. *Vt* solet, inquit *N*azianzenus agens de

libris hæreticis, lethale poculum mellis dulcedine temperatū suauitate fallente peri-

mere, sic & hoc malum per blandimenta aurium audientium sensus quadam labe con-

taminans, contagione adherentes inficit. *Q*uare *M*aias *A*bbas oratione. 4. Est in tom. 2. bibl. SS. PP. Marg.

monachis suis inter cetera præcipit his verbis. *S*i librum inueneris, qui di-

catur esse hæreticorum, caue illum leges, ne veneno mortifero cor tuum impleat.

sed

Apud Sur.

Prat. 46.

sed in ea doctrina, quam in Ecclesia sancta didicisti ita persiste, ut ei nihil addas, nihil detrahas. B. EPHRAËM, ut est in eius vita, duos pestilentes Apollinaris hæretici libros, cum à femina quadam mutuo accepisset, ita singula folia conglutinavit, ut nunquam vsui cuiquam esse possent, ratus optimè se ea ratione de Ecclesia Catholica mereri. In PRATO Spirituali Sophronii tale narratur exemplum. Abbas Cyriacus presbyter Lauræ Calamonis narrauit nobis dicens. Die quadam vidi per somnum mulierem honesta facie purpura indutam, et cum ea viros duos habitu venerando, et aspectu præclaro. Arbitratus autem sum mulierem illam esse dominam nostram Dei genitricem, eosque qui cum illa erant viros, S. Ioannem Baptistam, et S. Ioannem Theologum et Euangelistam. Egressusque de cellula orabam illam ut ingrederetur: que non consensit. Permansi ergo diuinus observans, ac dicens. Ne quaeso auertatur humilis factus confusus, et alia plura huiusmodi. Illa igitur, ut me vidit instare precibus, seuerius mihi respondit dicens. Habes intra cellam tuam inimicum meum, et vis ut ingrediar? Et his dictis abscessit. Enigilans autem ego affligi cœpi, et cogitabam, num peccatum aliquod mente contra illam admissem, nullus enim erat alius in cella. Nihil autem peccati inueniens, nimio more absorptus surrexi, arripuique librum ut lectione marorem leuarem, quem mutuo ab Isichio Hierosolymitana Ecclesia presbytero acceperam. Euoluensque librum inveni duos impij Nestorij libros in fine voluminis scriptos, mox que agnovi hunc esse Dominam nostram B. Mariam inimicum. Tunc surgens abij, librumque Isichio reddidi, dicens me plus detrimenti, quam utilitatis ex eo reportasse. Cum verò causam ille sciscitaretur, omnem rei ordinem illi retuli. Qui zelo Dei succensus protinus illos duos Nestorij libros ex volumine præcidit, et igni tradidit, dicens. Non manebit in cella mea Dominam nostram sanctam Dei genitricis semper que virginis Maria inimicus.

Aug. ep. 16.

V. R E M E D. est humilitas, si enim hæresum mater est superbia, ut dictum est, necesse est ut humilitate eam à nobis arceamus. Hoc remediū pro amplectenda fide Catholica B. Augustinus dedit Diofcoro his verbis. Non aliam tibi ad capeffendam et obtinendam veritatem viam munias, quam quam munita est ab illo, qui gressuum nostrorum tanquam Deus videt infirmitatem. Ea est autem prima humilitas, secunda humilitas, tertia humilitas: et quoties interrogatus hoc diceret: non quo alia non sint præcepta, que dicantur, sed nisi humilitas omnia quecumque benefacimus, et præcesserit, et comiteretur, et consecuta fuerit, et proposita, que intueamur, et apposita cui adhareamus, et inposita, que reprimamur, iam nobis de aliquo bono facto gaudere tibus totū extorquet de manu superbia: vitia quippe cetera in peccatis; superbia verò etiam in rectè factis timenda est, ne illa que laudabiliter facta sunt, ipsius laudis cupiditate amittantur. Itaque, sicut Rhetor ille nobis iustissimus, cum interrogatus esset quid ei primū videretur in eloquentia præceptis obseruari oportere, pronuntiationem dicitur respondisse; cum quaereretur, quid secundo, eandem pronuntiationem: quid tertio, nihil aliud quam pronuntiationem dixisse. sic si interrogares, et quoties interrogares de præceptis Christiana religionis, nihil me aliud respondere nisi humilitatem.

tom liberet et si forte alia dicere necessitas cogeret. Cur autem hoc antidotū contra hæresin sit necessarium ex duplici capite liquet. Primo ex parte fidei Catholicæ. hæreticus siquidem ille dicitur, qui rectam fidem deseruit: at recta fides haberi nequit sine humilitate, qua in captiuitatem, vt loquitur Apostolus, redigatur intellectus. *Fides enim est substantia*, teste eodem, vel fundamentum rerum sperandarum, argumentū non apparentium. Vnde B. Augustinus in Ioannem. *Quid est fides, inquit, nisi credere quod non vides?* Credimus enim altissima mysteria vt S. Trinitatis, Incarnationis, Eucharistiæ, Resurrectionis mortuorum & alia, licet ea non videamus, aut intelligamus. Secundò ex parte Catholicæ Ecclesiæ, quæ est mater nostra, & magistra fidei. *Non enim potest Deum habere Patrem, qui Ecclesiam noluerit habere matrem*, inquit B. Cyprianus. Et Augustinus. *Euangelio non crederem, nisi me Ecclesia commoueret auctoritas*. At hæreticus is dicitur, qui renuit audire Ecclesiam, eiusque caput Pontificem Romanum, & Patres omnes, qui sunt eius corpus, plurisq; facit sui cerebri in explanandis scripturis commenta, quam totam antiquitatem. Quomodo autem talis adduci poterit, vt iudicium suum subiiciat summo Pontifici, Conciliis, S. Patribus, sine antidoto magnæ humilitatis?

VI. REMEDIUM est ORATIO, vel diuini auxilii inuocatio. Est eiusdem S. AVGVSTINI qui confitetur se hoc antidoto tandem è tenebris sectæ Manichæorum emeruisse. Sic enim scribit in libro de utilitate credendi. *Magnam deliberationem iam in Italia constitutus habui, non utrum manerem in illa secta, in quam me inci disse penitebat, sed quonam modo verum inueniendum esset*. Et paulo post. *Sapè mihi videbatur nõ posse inueniri, magni q; fluctus cogitationum meorum in Academicorum suffragium ferebantur. Sapè rursus intuens, quantum poteram, mentem humanam tam viuacem, tam sagacem, tam perspicacem non putabam latere veritatem, nisi quod in ea querendi modus lateret, eundemq; ipsum modum, ab aliqua diuina auctoritate esse sumendum. Restabat querere, quanam esset illa auctoritas, cū in tantis dissonantibus se quisq; illam traditurū polliceretur. Occurrebat igitur inexplicabilis sylua, cui demum inferi multum pigebat. Restabat autem ALIUD nihil in tantis periculis, quam vt diuinam providentiã lachrymosis & miserabilibus vocibus, vt opem mihi ferret, deprecarer. Atq; id sedulo faciebam. Qua autem occasione & via ad preces & lacrymas peruenerit prolixè narrat ipse libro Confessionum octauo sub finem, actandem cap. 12. Ego, inquit, sub quadã sic arbore stravi me, nescio quomodo, & dimisi habenas lachrymas, & proruperunt sumina oculorum meorum, acceptabile sacrificiū tuum. Et non quidem his verbis, sed in hac sententia multa dixi tibi. Et tu Domine vsque quò? Vsque quo Domine irasceris in fine me? Ne memor fueris iniquitatum nostrarum antiquarum. Sentiebam enim me ab eis teneri, & iactabã voces miserabiles? Quamdiu, quamdiu, cras & cras. Quare non modo, quare non hac hora finis turpitudinis mea? Et ecce audio vocem de vi-*

Rom. 1. 15.

cina domo cum cantu decantis, tolle lege. Aperuit ergo codicem Apostoli, legit quæ primò occurrerunt verba. Non in comestationibus & ebrietatibus, non in cubilibus, &c. Nec ultra, addit, *volui legere, nec opus erat. Statim quippe cum sine huiusce sententiæ quasi luce securitatis in fusa cordi meo omnes dubitationis tenebra diffugerunt.* Conuersionem deinde suam per litteras patefecit S. AMBROSIO, à quo & baptizatus est.

Matth. 16. 18.
& Tim. 3. 16.

VII. REMED. Non aliud crede, quàm quod Ecclesia Catholica credit & credendum esse præcipit, rationemq; eius & causam redde, quod Spiritus S. in sacris litteris doceat eam non posse errare vel deficere. Nà apud Matthæum Christus promisit B. Petro ne inferi quidè portas præualituras contra Ecclesiã super ipsum ædificandam. Et B. Paulus clarè testatur Ecclesiam esse columnã & firmamentum veritatis. Nec heretici id negare possunt, nisi verbum Dei evertant. Vnde LUTHERVS in epistola contra Ioannem Wurst docuit Ecclesiam nõ posse mendacia & errores docere, ne quidem in vno articulo: Si enim vel vnum mendacium in ea deprehendatur, totã fore falsam. Oecolampadius in Isaia. pag. 37. 285; & 286. *solam in luce versari, Spiritumq; sanctum semper habere præsentem, & non errare.* Calvinus in Ps. 102. v. 19. & Psal. 22. v. 31. 32. & Petrus Martyr. in locis commun. 437. *eã variis modis seruari, perpetuam & inuictam esse.* Nec dicere possunt hæretici apud se esse illam Catholicam Ecclesiam: quia, vt monet VINCENTIIVS Lyrinensis. *In ipsa Catholica Ecclesia magnopere curandũ est, vt id teneamus, quod vbiq; quod semper, q; ab omnibus creditum est. Hoc est etenim verè proprièq; Catholicum, q; ipsa vbi nominis ratioq; declarat, quæ omnia verè vniuersaliter comprehendit: Sed hoc ita demum fit: si sequamur vniuersitatem, antiquitatem, consensionem. Sequemur autè vniuersitatem hoc modo, si hanc vnã fidem verè esse fateamur, quam tota per orbem terrarum constitetur Ecclesia. Antiquitatè verò ita, si ab his nullatenus recedamus sensibus, quos sanctos maiores ac Patres nostros celebraffe manifestũ est. Consensionè quoque itidem, si in ipsa vetustate omnium vel certè penè omnium Sacerdotum pariter & Magistrorũ definitiones, sententiasq; sectemur.* Et B. AVG. secundũ hanc expolitionè dicit se in Catholicæ Ecclesiæ gremio teneri. *Multa, inquit, sunt quæ in eius gremio me iustissimè teneant. Tenet consensio populorũ atq; gentium, tenet auctoritas miraculis inchoata, sse nutrita, caritate auclta, vetustate firmata. Tenet ab ipsa sede Petri Apostoli, cui pascendas oues suas post resurrectionè Dominus commendauit vsq; ad præsentem Episcopatũ successio Sacerdotum. Tenet postremò ipsum Catholice nomen, quod nõ sine causa inter tam multas hæreses sic ista Ecclesia sola obtinuit, vt eũ omnes hæretici Catholicos se dici velint: quærenti tamè peregrino alicui, vbi ad Catholicam conueniatur, nullus hæreticorũ, vel basilicam suam, vel domum audeat offendere.*

Lyrin. in com.
quon. c. 3.Aug. con. ep.
Mau. c. 4.

VIII. REM. In magna veneratione habeas omnes sacros ritus & ceremonias, consuetudines, & præcepta Catholice Ecclesiæ. Quod. n. fal præstat carnibus, vagina gladio, cortex arbori, & folia fructibus, hoc cærimonia

rimoniæ religioni Catholicæ; declarant enim non solū illam, sed etiam fouent, nutriunt, augent & cōfirmant. Vnde B. Augustinus lib. 19. cōtra Aug. c. 19. Faustū Manichæum, meritō scripsit absq; externis cærimoniis impossibile esse seruare religionē. Accedit, q̄ rudibus & imperitis vicē subeant scripturę & picturę. Sepeq; ex vna cærimonia Ecclesię intelligūt magnū aliquod mysteriū, q̄ vix p̄bari possit. Nā August. lib. 1. de peccatorū me- Aug. c. 34. ritis & remissione p̄bat necessariō cōfitemdū peccatū originale, (esto q̄ nullū testimoniū suppeteret ex scripturis) ex eo solū, q̄ paruuli exorcizātur, & insufflantur ante baptismū, & iubentur per ora gestantium renūciare diabolo & pompis eius. Si. n. nulli obnoxii sint peccato, nō dominatur eis diabolus, nec egent insufflatione. Deinde per eas Catholici ab hæreticis distinguūtur. Cærimoniæ siquidē sunt quasi symbola militaria quibus castra sanctorū discernūtur ab agminibus dæmonū. Vnde Ecclesia statim initio mutauit Sabbathū in diē Dominicū, ne cū Iudęis cōueniret, & postea noluit Pascha celebrari 14. luna mensis primi, ne, vt habet Eusebius libr. 5. hist. Ecclesiast. Iudæizare videremur. Atq; olim Euf. c. 23. sancti maluerūt quęlibet aduersa tolerare, quā symbola religionis abūicere, ne viderētur religionis desertores. Sic. n. Eleazarus in secūdo Machabæorū maluit crudeliter occidi, q̄ si mulare se edisse suillam, dicebat enim, si id faceret, oēs arbitratos se deseruisse Hebræorū religionē, cuius exemplū secuti sunt septē Machabęi fratres. Et Tertullianus in libro de corona militis cōmemorat quēdā Christianū militē maluisse innumeris suppliciis affici, quā cum cæteris laurea coronari, eo q̄ tunc cærimonia erat Christianorū, non coronari laurea, ne idololatraz iudicaretur. Sic hoc tempore apertē colligimus aliquē esse Calvinistā, si nolit se cruce consignare, aut ad nomen Iesū pronūciatum caput aperire.

IX. REMED. Si non potes effugere vel disputationem, vel collationem de rebus fidei cum hæretico, (cui tamen te doctrina inferiorē non esse existimas) primū ab eo percōtare, vnde sua argumenta velit depromere contra fidem Catholicam. Si respondeat, vt solent, ex scripturis diuinis. opponē illi nullam vel incertā ex scripturis sperari victoriā, nisi prius constet, vtri sint possessores scripturę, illi an nos, & vbi sit vera fides & potestas exponendi scripturas. Ita tradit Tert. c. 18. TERTULL. libro de præscriptionibus. *Non, inquit, ad scripturas prouocandum est, nec in his consistendū certamen, in quibus aut nulla aut incerta victoria est. Nā etsi nō ita euaderet conlatio scripturarū, vt vtramq; partē parē sisteret, ordo rerū desiderabat illud prius proponi, q̄ nunc solū disputandum est. Quibus competat fides ipsa, cuius sint scripturę. A quo, & per quos, & quādo & quibus sit tradita disciplina, quā fiunt Christiani. Vbi enim appauerit esse veritatem disciplina & fidei Christianę illic erit veritas scripturarum & expositionū & omnium traditionum Christianarum.* SECUNDO nulla & incerta

Hil. lib. 2. de
Trin.

Aug. ep. 222.

Lyrin. c. 2.

Aug. c. 33.

Id. c. 39.

Luc. 24. 16.

est ex scripturis pugna, nisi cōstet de vero sensu & intelligentia scripturæ. *De intelligentia enim hæresis, nõ de scriptura est, inquit Hilarius. Sensus & non sermo fit crimen.* Et Hieron. in epist. ad Galatas. *Non putemus in verbis scripturarum esse Evangelium, sed in sensu: non in superficie sed in medulla, non in sermonu foliis, sed in radice rationis.* Deinde AUGUSTINVS epist. ad Consentium. *In intellectu, inquit, valde ama; quia & ipsa scriptura sancta, quæ magnarum rerum ante intelligentiam suadent fidem, nisi eas rectè intelligas, vtilis tibi esse non possunt. Omnes enim hæretici, qui eas in auctoritate recipiunt, ipsas sibi videntur sectari, cum suos potius sectentur errores, ac per hoc, non quod eas contemnant, sed quod non intelligent hæretici sunt.* Vnde autem veram intelligentiã hauriemus, ab ipsis nuper natis Lutheranis & Calvinianis, an ab Ecclesia Catholica, quæ ante multa secula fuit? Non ab ipsis. *Quia ipsi, ut habet S. Vincentius Lyrinensis, scripturam sacram, pro ipsa sua altitudine nõ vno eodemq; sensu vniuersi accipiunt, sed eiusdem eloquia aliter atque aliter, alius atq; alius interpretatur, ut penè quot homines sunt, tot illis sententiæ erui posse videantur. Aliter namque illam Nouatianus aliter Photinus, aliter Sabellius intelligit. Aliter Lutherus, aliter Calvinus, aliter Suenckfeldius. Nec valet exceptio, illam non à se petendam, sed à collatione ipsarum scripturarum. Atqui alia collatione, v. c. de verbis Christi, Hoc est corpus meum, utuntur Calviniani; alia Lutherani ad astruendam suam hæresin. Nullum ergò ad veram intelligentiam assequendam superest refugium, nisi ad Ecclesiam Catholicam, quàm scripturæ commendat, autoritas. ut sapiētissimè monuit Augustinus. Quoniam, inquit libro 1. cõtra Cresconium, sancta Scriptura fallere non potest, quisquis falli metuit huius obscuritate quæstionis, eandem Ecclesiam de illa consulat, quæ sine ulla ambiguitate sancta scriptura demonstrat. Cur autè potius Ecclesiæ Catholicæ (id est, expositioni omnium Patrum, quotquot post Christum fuerunt eorundemque collationi), quam collationi nouitiorum Prædicantiũ subscribere debeamus, clarè probat idem Augustinus in libro de vnitæte Ecclesiæ. Puro, inquit, si aliquis Sapiens extitisset, cui Dominus Iesus Christus testimoniũ perhibet, & de hac quæstione consuleretur à nobis, nullo modo dubitare deberemus id facere, quod ille dixisset, ne non tam ipsi, quàm Domino Iesu Christo, cuius testimoniõ commendabatur, repugnare iudicaremur. Perhibet autem testimoniũ Christus Ecclesiæ suæ: Ecce Evangelium, lege, vbi ait, Oportebat Christũ pati, & resurgere tertia die, & prædicari in nomine eius penitentiã & remissionem peccatorũ per omnes gentes incipientibus ab Hierusalem. Quomodo ergò suscepit ista Ecclesia per omnes gentes incipientibus ab Hierusalẽ, remotis omnibus ambagibus & tergiversationibus, sic suscipiendus es. Quod si non vis, non mihi aut cuiquam hominum, qui vult ita suscipere, sed ipsi saluatori contra salutem tuam perniciosissimè reluctãris, qui te sic suscipiendũ esse non vis credere, quem admodum suscipit illa Ecclesia quæ testimoniõ suo commendat ille, cui faceris nefarium esse non credere. Agit autem Augustinus contra*

tra Donatistas, qui contendebant hæreticos non esse suscipiendos sine anabaptismo, cum enim illi vrgerent, ex scriptura non posse probari esse ita suscipiendos, respondet Augustinus suscipi ex consuetudine Ecclesiæ, quam scriptura commendat. Nec aliter responderet de aliis omnibus quæ non sunt in scriptura. Vt quod Euangelium Matthæi sit verè Matthæi, quod vetus testamentum, & singuli eius libri sint verè verbum Dei, id enim non scimus nisi traditione Ecclesiæ, quam vt ducem & Magistram infallibilem nobis commendat scriptura. Vnde non dubitauit scribere idem Augustinus. *Euangelio non crederem, nisi me Ecclesia commoneret* Aug. con. episc. Manch. c. 5. *authoritas.* Primum ergò, vt omnes abscindantur quæstiones, quærendum est vbi sit vera Ecclesia & vera fides: ea enim inuenta, constabit quæ sint germanæ scripturæ, & quæ germana & vera expositio scripturarum, vt supra dicebat Tertullianus.

VIDE V. *Amor sui. Contentio. Curiositas. Iudicium proprium. Obsinatio. Superbia.*

HYPOCRISIS.

Remedia aduersus hypocrisin.

IREMEDIUM. Considera quid Spiritus sanctus in diuinis literis contra hypocritas, simulatores & dolosos homines enunciet. Primo enim arguit & vetat hypocrisin. Nam apud Isaiam ait. *Omnis hypocrita est & nequam.* Et apud Sapientem. *Ne fueris hypocrita in conspectu hominum.* Et Matthæum. *Hypocrita euice primum trabem de oculo tuo.* Et Lucam. *Vos estis, qui iustificatis vos coram hominibus, Deus autem nouit corda vestra,* Et iterum. *Attendite à fermento Phariseorum, quod est hypocrisis.* 2. comminatur eis, & maledicit, vt apud Iob. *Spes hypocritæ peribit. Non ei placebit recordia sua, & sicut tela aranearum fulcra eius.* Et. *Simulatores & callidi prouocant iram Dei, neque clamabunt cum iniusti fuerint.* Et apud Dauidem. *Virum sanguinum & dolosum abominabitur Dominus.* Et Salomonem. *Abominatio Domini est omnis illusor.* Et Ieremiam. *Pacem cum amico suo loquitur, & occultè ei ponit insidias. Numquid super his non visitabo, dicit Dominus?* Et Malachiã. *Maledictus dolosus.* Certè apud Matthæum in solo capite 23. octo maledictiones fulminat Spiritus sanctus, vt I Chri- stus in hypocritas. 3. declarat eos iacturam facturos in vita & bonis temporalibus, vt apud B. Iob. *Congregatio hypocritæ sterilis.* Et. *Gaudium hypocritæ ad instar puncti.* Et apud Psalmistã. *Dolosi non dimidiabunt dies suos.* Et Sapientem. *Ingressus duas vias non habebit successus.* 4. docet facturos iacturam gratiæ diuinæ & vitæ æternæ. Vt apud Iob. *Non veniet in conspectum Dei omnis*

Isa. 9. 17.

Eccli. 1. 37.

Matth. 7. 5.

Luc. 16. 15.

Luc. 12. 1.

Iob. 8. 13.

Iob. 36. 13.

Psal. 5. 7.

Prou. 3. 32.

Ier. 9. 8.

Iob. 15. 34.

Iob. 20. 5.

Psal. 54. 14.

Iob. 13. 16.